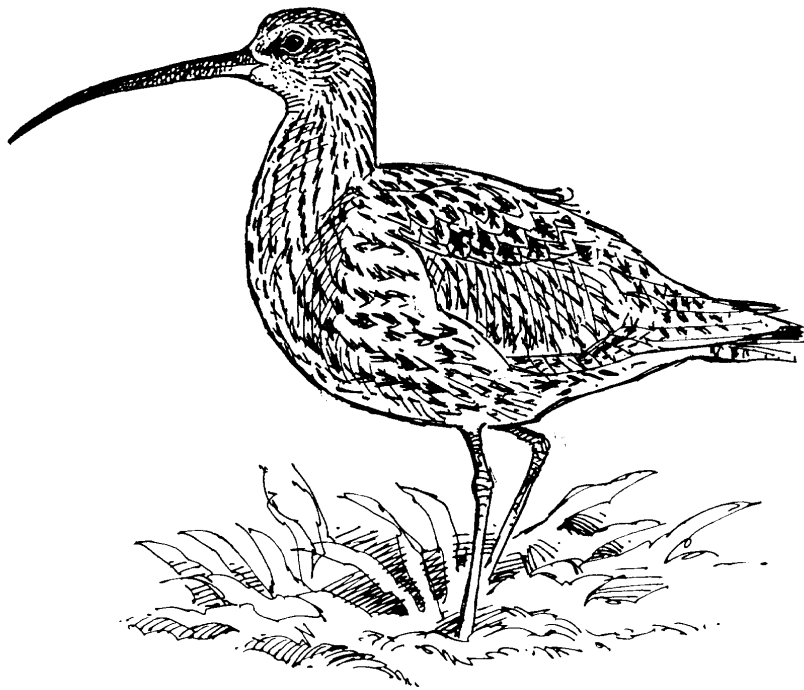

Årsmelding 2019

for

Norsk Ornitologisk Forening

Sekretariat og organisasjon

NOFs sekretariat har i 2019 hatt følgende sammensetning: Kjetil Aadne Solbakken (generalsekretær), Ingar Jostein Øien (fagsjef), Martin Eggen (naturvernrådgiver), Frode Falkenberg (rådgiver), Oddvar Heggøy (førstekonsulent), Magne Myklebust (informasjonskonsulent), Faris Omerovic (rådgiver), Morten Ree (organisasjonskonsulent), Jan Erik Røer (seniorrådgiver, deltid), Paul Shimmings (førstekonsulent), Andreas Winnem (rådgiver) og Tomas Aarvak (rådgiver). Dette utgjorde 11 årsverk. I tillegg kommer en del kortere engasjementer i prosjektvirksomheten.

NOF har fylkesavdelinger i alle fylker. Antall lokallag er 52. En ny strategi for perioden 2019-2024 ble vedtatt på årsmøtet i 2019. NOF har et prinsippprogram som angir overordnede retningslinjer for hele organisasjonen innenfor flere temaer. Dette ble revidert i 2017. NOF er medlem i BirdLife International, som er verdens største partnerskap av grasrotbaserte naturvernorganisasjoner. NOF samarbeider med en rekke andre foreninger gjennom medlemskap i Sabima samt Forum for Natur og Friluftsliv.

Sentralstyret

Etter årsmøtet i 2019 har Michael Fredriksen vært styreleder og Eli Maria Stenklev nestleder. Merete Wiken Dees, Dag Gjerstad, Steinar Eldøy, Per Stensland og Anne Sørensen har vært styremedlemmer. Styret hadde fem møter og behandlet 39 saker i løpet av året.

Medlemsutvikling

NOF hadde totalt 10 918 medlemmer i 2019, noe som er en økning på 854 medlemmer fra 2018. 63 % er menn og 37 % er kvinner.

Tidsskrifter

NOF-sentralt gir ut fire tidsskrifter. Hovedtidsskriftet **Vår Fuglefauna** kom regelmessig ut med kvartalsvise numre, og i dette bladet settes det fokus på foreningens naturvernarbeid, populærvitenskapelige artikler om fugler samt arbeidet i de ulike ledd av organisasjonen. Bladet har de to siste årene vært gjennom en fornyelse med tanke på innhold, og inneholder en del nye spalter. Bladet hadde 4904 lesere mot slutten av 2019. **Fuglevennen** kom ut med to numre i 2019. Dette bladet er innfallsporten til fugleinteressen, og er å betrakte som vårt rekrutteringstidsskrift. Her legges det vekt på fugleføring, fuglekasser og hverdagslige opplevelser med fugler i nærmiljøet som passer for folk flest. Bladet hadde 4333 lesere mot slutten av 2019. Fagtidsskriftet **Ornis Norvegica** er utelukkende nettbasert, og publiserte i løpet av året seks artikler på til sammen 40 sider. Fra 2014 har vi også publisert årboken **Fugleåret**. Dette er en omfattende oppsummering av interessante, kvalitetssikrede fugleobservasjoner fra det aktuelle året. Fugleåret 2017 ble utgitt i 2019, og årboken hadde ved årets utløp 1388 lesere. NOFs fylkesavdelinger utgir til sammen 14 lokaltidsskrifter, samtlige med utgivelser på papir eller nett i 2019.

Internett og sosiale medier

I 2019 ble det publisert totalt 262 nyhetssaker på *birdlife.no*, derav 123 som ble vist på forsiden. Fylkesvis fordeling av nyhetssaker på fylkeslagsidene var som følger: Finnmark (40), Hordaland (20), Nordland (26), Aust-Agder (28), Buskerud (9), Trøndelag (15), Vestfold (8), Hedmark (2), Rogaland (2), Oslo og Akershus (11), Telemark (5), Troms (2), Sogn og Fjordane (6), Østfold (2) og Vest-Agder (2). Fylkene Møre og Romsdal, Oppland og Svalbard (LOFF) har

ikke hatt noen aktivitet på sine respektive nettsider på *birdlife.no* i 2018. Disse tre fylkeslagene bruker egne nettsideløsninger, og statistikk for disse er ikke inkludert her.

Bruken av *birdlife.no* var meget god i 2019, med økning på 12 % i forhold til 2018. 620 000 sideoppslag ble gjort. Tilsvarende tall for *fuglevennen.no* var 1 026 000 sideoppslag. Det var ca. 70 000 flere oppslag enn i 2018. Hagefugltellingen i slutten av januar medførte naturlig nok stor aktivitet på siden, der søndag 27. januar skiller seg ut med hele 91 000 sideoppslag.

NOF er aktiv i de sosiale mediene Facebook og Twitter, og dette er effektive formidlingskanaler for informasjon fra NOF. Per 31. desember 2019 hadde vi 29 245 følgere på Facebook (www.facebook.com/fuglevern), som er et tilfang på 5 925 tilhengere i løpet av 2019. På Twitter (www.twitter.com/fuglevern) var det 2 370 følgere 31. desember 2019, hvilket er en økning på 274 følgere i løpet av året. Vi var også aktive på Instagram (<https://www.instagram.com/fuglevern/>). Aktiviteten gjorde at vi i løpet av året nesten doblet antall følgere i forhold til fjoråret. 6 428 personer følger nå NOF på Instagram. Vårt nyhetsbrev (<http://www.birdlife.no/nyheter/varsling/>) gikk ut til 4210 personer per 31.12.2019, hvilket er 710 personer flere enn året før.

Økonomi

Det reviderte årsregnskapet til NOF viser et overskudd på kr. 1 060 360. I tillegg kommer en ekstraordinær inntekt i form av en arv på kr. 2 641 143, som er ført direkte mot egenkapitalen. Totalomsetningen for året ble kr. 25 478 256. Fordelingen er ca. 12,0 millioner på organisasjonsdrift og ca. 13,4 millioner på prosjektvirksomheten. Driftsstøtten fra Miljødirektoratet utgjorde kr. 2 233 000. NOF har for tiden god likviditet, og egenkapitalen er ved årsskiftet kr. 11 869 462. Foreningen hadde ved utgangen av 2019 en bankbeholdning på kr. 23 234 591. Av dette er kr. 9 416 792 bundne midler knyttet til prosjektvirksomheten.

Årsoppgjørdisposisjoner for regnskapsåret 2019

Fond / Årstall	Status per 1.1.2019	Disposisjoner 2019	Status per 31.12.2019
Disposisjonsfond	8 167 958	1 060 360	11 869 462

NOFs egenkapital er i sin helhet plassert i et disposisjonsfond. Årsoppgjørdisposisjonene legges frem for årsmøtet i 2020 for godkjenning.

Fond

NOFs fond bestyres av et fondsstyre, som er utnevnt av sentralstyret. For 2019 har fondsstyret bestått av Svein Karlsen (leder), Jostein Sandvik, Torborg Berge, Torgeir Nygård og Peter Sjolte Ranke (sekretær). Hvert fond har egne statutter, hvor den generelle regelen er at maksimalt 80 % av årets rente skal fordeles til prioriterte søknader. Unntaket er Stiftelsen Oddmund Aune og Erling Bjørgums minnefond hvor det er godkjent en endring i statuttene som gjør at hele fondets kapital er frigjort. NOFs fondsregnskap inngår ikke i årsregnskapet for foreningen. Status for fondene per 31.12.2019 er følgende:

Norsk Fuglevernfond: Formål å fremme ornitologisk forskning innen fuglevern ved utdeling av årlige stipender. Innestående kr. 565 975.

Snøuglefondet: Underlagt Norsk Fuglevernfonds statutter, i tillegg til egen avtale om disponering. Gjelder prosjekter på norskhekkende dagrovfugler og ugler og i særdeleshet snøugle. Inntøende kr. 1 470 640.

Stiftelsen Oddmund Aune og Erling Bjørgums minnefond: Formål å fremme ornitologisk forskning med spesiell vekt på trekkfugler. Utdeling av årlige stipendier. Inntøende kr. 225 029.

Svein Haftorns fond: Fondets formål er, i Svein Haftorns ånd, å øke barn og ungdommers interesse for norsk fuglefauna. Inntøende kr. 397 664.

Jon Suuls Legat: Dette er et fond som har til formål å støtte ideell virksomhet innen norsk natur- og kulturvernarbeid rettet mot sjøfugl, i særdeleshet ærfugl. Det vil ikke bli foretatt utbetalinger fra fondet før beholdningen er minimum kr. 100 000. Inntøende kr. 88 734.

Totalt inntøende på NOFs fond er per 31.12.2019 kr. 2 748 042. Det ble delt ut kr. 29 955 til prioriterte fondssøknader i 2019.

Prosjektvirksomheten

Prosjektvirksomheten i NOF har vært betydelig også i 2019. Aktiviteten er både knyttet til oppdrag fra forvaltningsmyndighetene og egne prosjekter, og ikke minst en kombinasjon av disse kategoriene, hvor NOF initierer prosjekter som vi søker støtte til gjennomføringen av hos forvaltningsmyndighetene. Flere større prosjekter er i stor grad basert på frivillig innsats fra foreningens medlemmer. Noen prosjekter inngår i nasjonal bestandsovervåking av fuglefaunaen, enten som en generell overvåking av fuglefaunaen, eller som spesifikk overvåking av enkeltarters hekke-/overvintringsbestander eller trekkregistreringer.

De fleste av disse prosjektene er langsiktige, slik at bestandsutviklingen kan følges over tid. Dette gjelder blant annet datainnsamling i hekkfuglovervåkingen *Terrestrisk overvåking av fuglebestandene (TOV-E)*, som overvåker hekkebestanden i standardiserte geografiske ruter for en rekke norske fuglearter. Prosjektet har siden 2012 omfattet ruter i alle landets fylker. Ved NOFs fuglestasjoner på Lista og Jomfruland følges bestandsutviklingen for en rekke fuglearter under vår- og høsttrekket ved tellinger samt ved standardisert fangst og ringmerking, som også inngår som en del av miljømyndighetenes terrestriske miljøovervåking. Resultatene fra NOFs overvåking ved fuglestasjonene publiseres årlig i NOFs rapportserie. *Norsk Hagefugltelling* er en årlig landsdekkende telling av hagefugler, og ble som vanlig gjennomført den siste helga i januar med stor deltakelse. I tillegg utfører NOF *Overvåking av fugler i jordbrukets kulturlandskap (3Q)* i samarbeid med Norsk institutt for Bioøkonomi (NIBIO). NOF deltar i den regionale overvåkingen av sjøfugl både i hekketiden og om vinteren som en del av *det nasjonale overvåkingsprogrammet for sjøfugler (SEAPOP)*. I 2019 overleverte NOF interaktive fakta-ark for alle sjøfugler som skal inngå i Miljødirektoratets nasjonale handlingsplan for sjøfugler som er under utarbeidelse. Av de artsspesifikke prosjektene gjennomfører vi nasjonal overvåking på to av de globalt truede artene vi har i Norge, *dverggås* og *stellerand*, samt *havørn* som er en ansvarsart for Norge og *åkerrikse* som er på den norske rødlista som kritisk truet. Fra og med 2016 startet vi et overvåkingsprosjekt på svarthalespove, som i likhet med dverggås er en «prioritert art» i Norge med egen forskrift. I likhet med dverggås har åkerrikse en egen nasjonal

handlingsplan, og for svarthalespove er en nasjonal handlingsplan under utarbeidelse. NOF produserte i 2016-2017 faktagrunnlaget for begge disse nasjonale handlingsplanene. For stellerand og særlig for dverggås, er prosjektene omfattende og innsatsen favner utenfor landets grenser. Blant annet har begge disse prosjektene stor aktivitet innenfor rammen av *Miljøsamarbeidet mellom Norge og Russland*. Fra 2011 pågikk et EU-prosjekt med bevaring av dverggås langs den europeiske trekkruta (LIFE+). Prosjektet ble avsluttet i 2018, og i 2020 er søknad om et nytt LIFE+ prosjekt under utarbeidelse. Her spiller NOF en viktig rolle. Fra 2016 har NOF og HOS (BirdLife-partner i Hellas) inngått en 5-årig bilateral samarbeidsavtale for bevaring av dverggåsa i de viktigste overvintringsområdene for den fennoskandiske bestanden i Hellas. Fra og med 2016 deltar NOFs dverggåsprosjekt også i det internasjonale forsknings- og forvaltningsprogrammet SUSTAIN, hvor både Klima- og Miljødepartementet samt Miljødirektoratet også deltar. NOF gjennomførte i 2019 en totalkartlegging av horndykker i nordlige deler av Trøndelag, som var en fortsettelse av kartlegging av arten i de sørlige delene av fylket i 2018. I 2019 har vi også overvåket horndykker i utvalgte områder i Nordland. Dette er en rødlisteart som det er viktig å følge bestandsutviklingen til. I 2018 startet vi et overvåkingsprosjekt på rødlistearten dobbeltbekkasin i Hardangervidda-området. Dette arbeidet fortsatte i 2019.

Etter at NOFs femårige nasjonale kartlegging av *hubro* ble avsluttet i 2012, ble dette prosjektet avløst av et løpende overvåkingsprosjekt for arten i utvalgte områder i Norge. I 2013 ble dette utvidet til å omfatte fire overvåkingsområder. Arbeidet har også inkludert kartlegging av habitatbruk vha. satellitt-telemetri og GPS-teknologi. Fra 2015 har vi i tillegg foretatt genetiske undersøkelser av både unger og voksne på samtlige registrerte reir i overvåkingsområdene. Dette gjøres i samarbeid med NINA. Et omfattende arbeid med å kartlegge dietten hos *hubro* i Midt-Norge ble innlemmet i NOFs prosjektportefølje i 2013. Dette er videreført i perioden 2014-2020, og i løpet av 2016-2018 ble deler av resultatene publisert, mens det i 2019 har blitt arbeidet med sluttpublisering av hele materialet. I 2016 startet vi opp et arbeid med C14-datering av byttedyr på *hubroens* hekkeplasser som fortsatt pågår. Videre overvåker vi *sædgås*. Dette arbeidet har fokus både på studier av trekk og overvintringsforhold vha. satellittsendere og halsringmerking, samt genetiske/morfologiske analyser som viser at vi har to distinkte underarter hekkende i Norge. NOF arbeider med begge underartene, og vi kartlegger hekkeforekomstene av underarten *fabalis*. Denne underarten er i tilbakegang på global basis, og det er nå en internasjonal handlingsplan under utarbeidelse, hvor NOFs prosjekt har vært en sentral bidragsyter. Fra og med 2015 arbeider NOF også aktivt med kartlegging og overvåking av bestander av gjess som utgjør forvaltningsmessige utfordringer både på regionalt og nasjonalt nivå på grunn av beiteskadeproblematikk. Dette gjelder *hvitkinngås*, *kortnebbgås* og *grågås*.

NOF har også regionale overvåkingsprosjekter på *vandrefalk*, *jaktfalk* og *hønsehauk*. Sammen med NINA og Agder naturmuseum, har NOF et prosjekt som omfatter kartlegging av hekkeøkologi, bestandsforhold, vandringsmønster og habitatvalg hos *snøugle*. Det har blitt påsatt satellittsendere på 22 *snøuglehunner* fram til og med 2019, og disse gir viktig informasjon om artens vandringer. NOF er involvert i et genetikkestudium på *snøugle* i samarbeid med NINA, og dette har siden 2014 gitt interessante resultater. Prosjektet omfatter også samarbeid og direkte innsats i Russland (som del av *Miljøsamarbeidet mellom Norge og Russland*) og Canada ettersom prosjektet søker å avdekke bestandsforhold og vandringer i en global sammenheng. Prosjektet har initiert og leder den internasjonale arbeidsgruppen for *snøugle* (*International Snowy Owl Working Group – ISOWG*), og i 2017

førte arbeidsgruppens arbeid til at snøuglas status på IUCNs rødliste ble oppgradert. Prosjektets arbeid har også ført til at snøugle ble en prioritert art i *Conservation of Arctic Flora and Fauna* (CAFF) sitt initiativ AMBI (*Arctic Migratory Birds Initiative* som skal sikre bedre bevaring av fuglearter som hekker i Arktis). Andre arter som er sentrale i dette initiativet er dverggås og lappspove. NOFs prosjektarbeid på alle disse tre artene gjør at NOFs fagavdeling har en spesiell rådgivende rolle for CAFF i AMBI-sammenheng. Vi kartlegger også trekkrutene og bevegelser hos *fiskeørn*, *fjellvåk*, *lappugle*, *boltit* og *lappspove* vha. miniatyr satellittsendere og lysfølsomme dataloggere. Fra 2014 startet vi opp med kartlegging og overvåking av *kongeørn* som inngår i Miljødirektoratet sitt «Rovdata-prosjekt». I tillegg gjennomfører NOF feltregistreringer av *kongeørn* i Rødsjø beitedistrikt i forbindelse med kartlegging av *kongeørnskader* på bufe på oppdrag fra Statens naturoppsyn. NOFs fagavdeling har publisert flere notater om *kongeørnskader* på bufe og rein i Norge, samt laget kunnskapsstatus for *kongeørn* som er et viktig grunnlagsdokument for Miljødirektoratets forvaltning av arten i Norge.

I 2015 fullførte NOF første del av arbeidet med å revidere *statusen for norske IBA-områder*. Dette er et todelt prosjekt, hvor første del går ut på å oppdatere status for alle terrestriske og eksisterende IBA-er, mens identifisering av marine IBA-er vil komme i et oppfølgingsprosjekt. En full gjennomgang og oppdatering av de terrestriske og eksisterende IBA-er i Norge ble publisert i 2015. I 2017-2019 har vi forberedt arbeidet med en tilsvarende oversikt over de marine IBA-områdene som vi håper å få gjennomført i 2020. I løpet av 2018 har NOF fått på plass et omfattende nettverk av IBA-voktere for hvert enkelt IBA, og dette nettverket har fungert godt i 2019. Disse har ansvar for oppdatering av områdets status og rapportere hvis IBA-et er truet av inngrep.

NOFs fagrapporter kan fritt lastes ned fra våre nettsider. I 2019 publiserte vi en studie av huskattens predasjon på ville fugler i Norge både i NOFs rapportserie og på *birdlife.no*. I 2018-2019 har NOFs fagavdeling arbeidet med innsamling, kvalitetssikring og systematisering av hekkedata for alle norske hekkfugler som sammen med data fra alle andre europeiske land skal inngå i det andre store europeiske hekkeatlas for fugler (EBBA2). Atlaset vil bli publisert i 2020. NOFs fagavdeling hadde også ansvaret for gjennomføring av en landsdekkende kartlegging av Årets fugl storspove i 2019. Arbeidet er sammenstilt og publisert i *Vår Fuglefauna i 2019*.

I løpet av 2017-2019 har NOF gjennomført omfattende registreringer og skjøtselstiltak i verneområder i Midt-Norge, og vi har kartlagt generell fuglefauna i en rekke områder i ulike fylker ifm. arealplansaker eller som grunnlag for verneforslag. I 2019 produserte NOFs fagavdeling to rapporter i NOFs rapportserie og 31 NOF-notater. Rapportene i rapportserien er tilgjengelig på NOFs internettsider. NOFs fagavdeling produserer også årlig både populærvitenskapelige og vitenskapelige artikler fra prosjektarbeidet. I 2019 ble sju vitenskapelige artikler publisert med medvirkning fra NOFs fagavdeling. Også gjennom NOFs fylkesavdelinger og lokallag er det et stort mangfold av lokale og regionale prosjekter rettet mot arter og/eller lokaliteter. Resultatene fra disse publiseres gjerne i våre fylkesvise tidsskrifter, NOFs medlemstidsskrift *Vår Fuglefauna* eller i NOFs fagtidsskrift *Ornis Norvegica*.

Lista Fuglestasjon

Lista Fuglestasjon gjennomførte i 2019 sin 30. sesong med overvåking av fugletrekket i området ved Lista Fyr. NOF har vært ansvarlig for driften siden 2015. Overvåking foregikk som vanlig fra 15. mars–10. juni og 15. juli–15. november med standardisert nettfangst og trekkteillinger. Arbeidet er gjennomført med støtte fra Miljødirektoratet.

Aïda López García har vært ansatt som stasjonsleder. Rubén Piculo har vært ansvarlig for gjennomføringen av feltarbeidet både vår og høst. I tillegg hadde fuglestasjonen et betydelig antall frivillige som fikk opplæring og bidro i arbeidet. Ti frivillige fra åtte ulike land har hatt lengre opphold ved stasjonen. En årsrapport fra resultater fra arbeidet frem til 2018 ble publisert i august 2019. Av resultater kan nevnes at tallene i den standardiserte vår- og høstfangsten på Lista Fuglestasjon var hhv. 6,4 % høyere og 24,4 % lavere enn gjennomsnittet.

Med bakgrunn i den økte bevisstheten rundt klimaendringer, presenterte vi i rapporten for 2019 en indeks som viste forandringene i vårfuglenes ankomst for 30 utvalgte trekkfuglearter fanget opp i overvåkingen ved fuglestasjonene på Jomfruland og Lista i perioden 1990 – 2019. Den samlede fenologiindeksen viser at disse ankom 3,7 dager tidligere i 2019 enn i 1990. Dette tilsvarer 1,2 dager pr. 10 år.

Fuglestasjonen gjennomførte siste helg i august en fuglefestival i likhet med de foregående år med god deltakelse. Stasjonen har arrangert to ringmerkingskurs i 2019, og vært ansvarlig for ringmerkingen i Slevdalsvann på høsten. I tillegg har stasjonen vært involvert i driften av publikumstilbudet ved Lista Fyr gjennom prosjektet *Besøkscenter Våtmark Lista – Lista Fyr*, der Jan Erik Røer har vært NOFs representant som leder for styringsgruppen i samarbeid med flere lokale og offentlige aktører.

Materialet fra stasjonen har blitt brukt i to vitenskapelige artikler i løpet av 2019: “Phenology of the avian spring migratory passage in Europe and North America: Asymmetric advancement in time and increase in duration” publisert i *Ecological Indicators*, og “Lyme neuroborreliosis and bird populations in northern Europe”, publisert i *Royal Society*.

Naturvernarbeid

NOFs sekretariat samarbeider med våre fylkesavdelinger, lokallag og ressurspersoner om innspill i lokale/regionale og nasjonale høringsprosesser, og om innspill til ulike politiske nivå. Vi har engasjert oss i en lang rekke saker i ulike deler av organisasjonen. Arealplaner kommer ofte i konflikt med viktige natur- og fugleområder, og arbeidet med å uttale oss og fremme våre synspunkter i saker der naturverdier står på spill er sentralt for NOF. I NOFs rekke finnes folk med lokalkunnskap om det meste av landet og fagekspertise på en lang rekke felter, og vi arbeider hele tiden med å innhente innspill fra folk i NOFs nettverk i vårt naturvernarbeid. Samtidig innehar sekretariatet en støttefunksjon ovenfor nettverket når det trengs. NOF har en naturvernrådsgiver som jobber med naturvernarbeid og kommunikasjon/utadrettet virksomhet. NOF arrangerte helga 22.-24. november sitt første naturvernseminar. De rundt 30 deltakerne fikk faglig påfyll, nye kontakter i naturvernarbeidet og mange viktige diskusjoner ble tatt.

Forvaltningen av kongeørn

NOF er medlem av Kontaktutvalget for rovviltforvaltningen. I tillegg har sentralstyret utnevnt Alv Ottar Folkestad som kongeørneksperter i NOF. Han er talsmann for NOF i saker som omhandler kongeørn. Forskningsprosjektet ved Fosen i Trøndelag, der man ser på kongeørnas rolle i tap av lam, fortsatte også i 2019. Gjennom Folkestads bidrag leverte NOF substansielle innspill til dette arbeidet.

Utsetting av fasan og raphøns fra oppdrett

Miljødirektoratet gav også i 2019 flere tillatelser til utsettinger av fasaner og raphøns. Miljødirektoratets vedtak er påklaget av NOF. Vi har ikke fått medhold på klagen våre hos direktoratet, så dette er inne til klagebehandling hos Klima- og miljødepartementet (KLD). Sammen med NOAH har NOF også sendt klage til Sivilombudsmannen på det vi mener er brudd på saksbehandlingsregler og lovverk.

Jakt og felling

Høringssvar fra NOF om ny viltforskrift ble levert i oktober 2019. Den nye viltforskriften er en samordning og oppdatering av flere eksisterende forskrifter, inkl. regler for skadefelling. NOF har også jobbet med forvaltningsplaner for grågås, og mot uttak av havørn og (økt) uttak av oter på Helgeland, temaer som har vært behandlet hos fylkeskommunen og på Stortinget for å beskytte egg- og dunvær med ærfugl. Arbeidet har rettet seg mot offentligheten og Stortingets energi- og miljøkomite direkte. I et brev til fiskeriminister Harald T. Nesvik og klima- og miljøminister Ola Elvestuen bad NOF og Naturvernforbundet om at mulighetene til å skyte sjøfugler ved oppdrettsanlegg stanses. Beskyttelse av hekkende krykkjer og sandsvaler har også stått i fokus i 2019. I Finnmark er det konflikt mellom krykkje og lokalbefolkningen enkelte steder. En driftssøknad ved Bjarkøy pukkverk i Harstad kommune satte også en krykkjekoloni i fare, og NOF jobbet for bestemte vilkår i konsesjonen.

Samarbeid med Hold Norge Rent

NOF sitter i prosjektgruppa Før fuglene kommer. Her koordineres arbeidet med ryddeprosjekt i naturreservat med ferdselsforbud og andre viktige fugleområder. Det jobbes også med informasjonsarbeid rundt fugler og forstyrrelser, og det diskuteres fortløpende om det er mulig å flytte Strandryddeuka til et gunstigere tidspunkt.

Klage til Bern-konvensjonen og norsk oppfølging av nødrettsbestemmelse

Vår klage til Bernkonvensjonen om manglende oppretting av en inkurie når paragrafen om nødrett ble overført fra viltloven til naturmangfoldloven, ble behandlet i Bernkonvensjonens møte i desember 2017 og på nytt i november 2018. NOF mener at dagens lovverk ikke er forenlig med konvensjonens artikkel 9. KLD hadde høsten 2019 ute en høring om rovviltforvaltningen i Norge, der bestemmelsene rundt nødrett var blant temaene. Målet var å bringe norsk lov på linje med konvensjonens krav. NOF mente forslaget ikke var godt nok, og kom med vår argumentasjon i høringen.

Henvendelse til Ramsarkonvensjonen

NOF har siden 2016 engasjert seg mot planene om en omfattende mudring i Tanamunningen naturreservat og Ramsar-område. I desember 2019 valgte vi å informere Ramsarkonvensjonen om situasjonen, og be dem om å følge med på videre prosess. Generalsekretær Solbakken hadde møte med lederen for Ramsars-sekretariatets «Europasjef» Tobias Salathe i Trondheim i oktober. De diskuterte bl.a. situasjonen ved

Nordre Øyeren (OA), Listastrendene (VA), Tanamunningen (VA), Ilene (VF) og Evenes (NO). Bekymringsmelding om endret vannregulering med påfølgende konsekvenser for våtmarksfugler ved Nordre Øyeren ble sent til konvensjonen allerede i 2014, og det ble etterlyst svar og oppfølging på nytt i 2019.

Oppdrag Fuglekasse

NOF, Naturvernforbundet og Miljøagentene samarbeidet også i 2019 om prosjektet Oppdrag Fuglekasse. Hjemmesiden ble oppdatert med ny informasjon, og det ble delt ut flere 100-tusener i støtte til å arrangere kasseverksteder landet rundt. Det er tillitsvalgte i de tre foreningene som kan søke om støtte.

Forvaltningsplaner for naturen

20. mai 2019 inviterte KLD til orientering- og innspillsmøte om "helhetlige forvaltningsplaner for naturen". Her støttet NOF departementets initiativ, og ba dem gå videre med planene. Vi sendte skriftlig innspill og deltok på innspillsmøte hos KLD.

Vindkraftutbygging og energi

NOF leverte et fylldig hørings svar på høringen om Nasjonal ramme for vindkraft, med utgangspunkt i en rapport fra Norges Vassdrag- og energidirektorat (NVE) som ble levert til Olje- og energidepartementet (OED) tidligere i 2019.

Mange ulike utbyggere av vindkraft har søkt om utsatt igangsettelsesfrist i 2019 og/eller hatt MTA-planer til høring og godkjenning av NVE. Blant disse har NOF prioritert å jobbe med Andmyran (NO), Haram og Havsul 1 (MR) og Skorveheia (VA), og har gjennom offentlig debatt og direkte kontakt med direktorater og departementer forsøkt å stanse prosjektene.

I samarbeid med Naturvernforbundet sendte NOF i 2019 klage til Sivilombudsmannen på vedtak om konsesjon til Innvordfjellet vindkraftverk i Trøndelag. Vi mener konsesjonen må trekkes tilbake for å ivareta flere par med hubro i området, og påpeker også slett behandling av naturmangfoldloven. Vi har også sendt brev til OED om Frøya vindkraftverk, med krav om stans i fremdrift. Etter at det ble påvist ropende hubro ved Sørmarkfjellet i Trøndelag, jobbet NOF med flere iherdig for å stanse anleggsarbeidet også her. Sammen med Naturvernforbundet har vi også sendt brev til eierne av prosjektet med krav om å trekke seg ut. Smøla vindkraftverk er gitt forlenget konsesjonsperiode uten at saken er sendt på høring. Naturvernforbundet, NOF og Den Norske Turistforening krever at tillatelsen blir trukket tilbake. Senhøsten 2019 sendte NOF, sammen med andre natur- og friluftslivsorganisasjoner, en liste med krav til regjeringens gjennomgang av konsesjonsbehandlingen for vindkraft på land. Regjeringen jobber med endringer av konsesjonssystemet.

NOF sendte et omfattende svar på regjeringens høring om havvind 1. november. OED ønsket innspill på tre konkrete havområder som vurderes åpnet for fornybar energiproduksjon etter havenergilova, og har også laget et konkret forslag til forskrift etter samme lov.

Krav om bedre tiltak for truet natur

NOF sendte i 2019 et brev til klima- og miljøminister Ola Elvestuen og hans departement der vi etterlyste mer konkret handling for truet natur, blant annet oppfølging av handlingsplaner, mer IBA-vern og statlige planretningslinjer for våtmark. Brevet ble fulgt opp av et møte med KLD.

Forstyrrelser fra motorisert ferdsel og annet

Etter at vannscootere ble sidestilt med fritidsbåter i 2017, er det opp til kommunene å beskytte fugler mot vannscootere i sine områder. NOF jobber for at kommunene skal opprette lokale forskrifter som begrenser vannscooterkjøring, og har sendt innspill til diverse kommuner der restriksjoner er særlig aktuelle i 2019, som en oppfølging til tidligere arbeid. Ovenfor Stortingets energi- og miljøkomite argumenterte vi også mot at kommunene skal ha muligheten til å innvilge dispensasjoner til el-motorisert ferdsel ved små ferskvann.

NOF har også jobbet mot kurs i båtsport i Hovekilen, en del av Raet nasjonalpark, under Idrettsleiren på Hove (AA) 23.-27. juni 2019, og mot å tillate vannsport i fuglefredningsområdene langs Listastrendene (VA).

Annet arbeid med våtmark og grunnvannsområder

Arbeidet for å stanse inngrep i våtmark har vært omfattende, med mange lokale saker. NOFs arbeid med å stanse utfyllingen til industri i Drevjaleira (Vefsn) førte før sommeren 2019 til at Fylkesmannen i Nordland sendte brev til kommunen med en del kritiske bemerkninger, med oppfølgende svar fra kommunen. Vi har også jobbet mot senketunnel i og på grensen av Ilene, mudring og utbyggingsplaner ved Risøybukta, tursti ved Grunnane naturreservat (alt i VF). Arbeid for å stanse utfylling i det vernede vassdraget Nitelva (Lillestrøm) og kampanje for å stanse planene om fellesprosjektet Ringeriksbanen og E16 over Tyrifjorden har også blitt gjennomført i 2019. På Karmøy planlegges en omkjøringsvei som vil true svære områder med matjord, utrydningstrua arter og nasjonalt viktig natur, men Fylkesmannens innsigelse medførte at veisaken for tredje gang havnet på Kommunal- og moderniseringsdepartementets (KMD) bord. Sammen med andre organisasjoner har NOF sendt krav til KMD til vilkår og utforming. Etter innspill fra NOF og Naturvernforbundet om viktige våtmarksområder og arealnøytralitet som overordnet styringsprinsipp vedtok Flakstad kommune dette i 2019, som første kommune i landet. Senere har noen andre kommuner sagt at de ønsker å gjøre det samme. NOF har også engasjert seg i forbindelse med planer om etablering av oppdrett i flere viktige fugleområder.

Raudåte

Sammen med Natur og Ungdom, Naturvernforbundet og Norges Kystfiskarlag har vi jobbet for å stanse kommersiell fangst av raudåte, og har bl.a. utfordret partiene på Stortinget i saken.

Rapportssystemet for fugler

NOF administrerer innholdet av fugleobservasjoner i *artsobservasjoner.no*, og har ansvar for brukerstøtte til generelle og administrative brukere. Administrasjonen som NOF gjennom en avtale med Artsdatabanken skal gjennomføre, innebærer validering av truede arter som omfattes av den norske rødlisten av 2015. Truede arter som ble spesielt nøye fulgt opp i Artsobservasjoner i 2019 var bl.a. storspove, dverggås, åkerrikse, vipe, hubro, snøugle, fiskeørn og jaktfalk. I løpet av 2019 ble i overkant av 30 000 funn kvalitetssikret av NOF sine faunistiske komiteer. Halvparten av disse dreide seg om funn av rødlistede arter.

Oppslutningen rundt systemet har som tidligere år vært meget god, og antall innlagte observasjoner er på et stabilt høyt nivå. 1,68 millioner observasjoner ble rapportert i 2019. Det er en svak økning i forhold til i 2018. Majoriteten av materialet ble rapportert av

fuglekikkere på frivillig basis. NOF står nå bak 18,7 millioner fugleregistreringer i Artsobservasjoner, noe som utgjør 84 % av alle registreringer i databasen. Miljøforvaltningen har best tilgang til disse dataene gjennom innsynsløsningen Artskart. Materialet samlet inn gjennom NOF står nå for nærmere 60 % av innholdet i Artskart. NOF er med god margin den største leverandøren av artsdata som til daglig brukes av miljøforvaltningen.

Komiteer og utvalg

De fleste lokale rapport- og sjeldenhetskomiteer (LRSK) benytter *artsobservasjoner.no/fugler* til både validering av funn og som kilde og rapportgenerator til sine årsrapporter. NSKF bruker rapportsystemet til behandling av saker, mens NFKF lager sine årsrapporter ved hjelp av verktøyene tilgjengelige for dem. 95 personer fra landets 21 rapportområder (LRSK) og NSKF har vært involvert i å kvalitetssikre materiale i Rapportsystemet for fugler.

Denne delen av vår virksomhet blir i all hovedsak gjennomført på idealistisk grunnlag av foreningens medlemmer. Det er et svært omfattende materiale som på denne måten stilles til disposisjon for de ulike ledd av naturforvaltningen her i landet (som for eksempel viltkartlegging og naturtypekartlegging), noe som er med på å sette NOF i en særstilling blant norske naturvernorganisasjoner.

Norsk Sjeldenhetskomité for Fugl (NSKF) har i 2019 bestått av Tor Audun Olsen (sekretær), Oddvar Heggøy, Thorstein Holtskog (ny i 2019), Kjell Ruud Mjølunes, Sindre Molværsmyr, Klaus Maløya Torland (ny i 2019), Bjørn Olav Tveit og Andreas Winnem. I løpet av året gikk Oddvar Heggøy og Kjell Ruud Mjølunes ut av komiteen, og Klaus Maløya Torland og Thorstein Holtskog kom inn. Komiteen har god fremdrift og er nå vel a jour med publiseringsplanene for Fugleåret. NSKFs årsrapport for 2017 ble publisert i «Fugleåret 2017» i oktober 2019.

Norsk Faunakomité for Fugl (NFKF) har i løpet av året arbeidet med rapporten «Fugler i Norge 2017». Denne ble publisert i «Fugleåret 2017» oktober 2019.

Norsk navnekomité for fugl (NNKF) har i 2019 bestått av Morten Bergan (sekretær), Odd Bruce Hansen, Helge Kvam, Viggo Ree, Per Ole Syvertsen og Øivind Syvertsen. Komiteen hadde møte i november 2019. Det resulterte i oppdatering av til sammen 108 fuglearter. I tillegg var det 20 artssammenslåinger og 49 utdødde arter som fikk norske navn. Disse er publisert på NOFs nettside.

Eierskap og engasjement i andre virksomheter

NOF eier selskapet Natur og Fritid AS. Dette er en butikk som hovedsakelig selger biologisk litteratur og utstyr til naturinteresserte. Selskapet hadde en omsetning i 2019 på ca. 17,3 millioner kroner. NOF er representert i styret i Besøkssenter Våtmark Lista. NOF eier 51 % av aksjene i Trondheimsfjorden Ramsarsenter AS. NOF er også en av stifterne av Norsk Sjøfuglsenter på Værlandet i Askvoll.

Oppsummering

NOF har hatt et godt år i 2019. Medlemsutviklingen har vært svært god. Foreningens arbeid med naturvernsaker og utadrettet arbeid har vært omfattende. Den økonomiske omsetningen har holdt seg høy, og aktiviteten i prosjektvirksomheten har vært stor.